

■ Internationell Kvinnokonferens

Ingår i Inspiration Latinamerika

10-11 oktober, 2009

Rinkeby, Stockholm

Konferensdokumentation *VIF*

Deltagande demokrati - Kvinnors frigörelse

Är etniskt förtryck också strukturellt?

Medverkande

Selma Söker, Turkiets Demokratiska Samhällsparti, DTP

Walda Baarrios, URNG, Guatemala

Sudhakar David, Andra Pradesh, Indien

Samtalsledare

Irene Molina

Rapportör

Ann-Carin Landström

Irene Molina: Den stora frågan för seminariet är om det etniska förtrycket är ett strukturellt femomen? Kan man se etnisk diskriminering i ett globalt perspektiv? I Sverige har vi diskuterat intersektionalitet de senaste 10-15 åren, det vill säga den mix av identiteter som kvinnor ofta tillhör, och som är ett system av olika förtryck som bland annat könsdiskriminering, klass, rasism och patriarkala förtryckarstrukturer. Vi vill få en bild från olika länder om hur ett globalt samarbete kan förbättra situationen för de diskriminerade grupperna i världen. Vad finns det för historisk bakgrund till det etniska förtrycket i era länder, hur uttrycker den sig och vad blir konsekvenserna? Hur har den organiserade kampen mot etniskt förtryck sett ut de senaste åren och hur ska vi samarbeta globalt i den här frågan?

Selma Söker: Kurdistan är uppdelat mellan fyra länder och varje region har haft en diktator som ledare. Norra Kurdistan som jag kommer ifrån har haft en totalitär struktur. Att prata kurdiska i Turkiet är inte tillåtet och även benämningen kurd är förbjuden. Ni får själva värdera hur det känns. Det finns ett systematiskt förtryck från barndomen till vuxenlivet. Barn blir slagna i skolan om de pratar kurdiska som är deras modersmål.

Turkiet styrdes i 18 år, 1980-1998, av en militärdiktatur vars underrättelsetjänst hade som mål att krossa kurderna. De led svårt under militärdiktaturen och femtontusen mördades utan att någon ställdes till svars. Tre miljoner människor tvingades på flykt, hundratusentals torterades och kastades i fängelse. Senast i april i år tillfångatogs många kvinnor och män och slängdes i fängelse, särskilt kvinnor som jobbade för rättvisa i Turkiet.

Sudhakar David: I Indien har vi en lång historia av etniskt förtryck. Det är ett komplicerat system av förtryck som ibland kan skyllas på staten, ibland på religionen och ibland på ekonomiska strukturer. Ursprungsfolken har i historien varit förtryckta av de invaderande folken, vi har ingått i de romerska, brittiska och mongoliska imperierna. Nu är ursprungsfolken förtryckta i globaliseringens namn. Majoritetsreligioner har alltid förtryckt minoritetsreligioner. Etniska grupper kallas inte etniska i Indien, men vi har ett folk som bott där så länge det har funnits folk på den indiska kontinenten. Nu förtrycks folk i namnet av utveckling, nationalism och ekonomiska frizoner.

Walda Barrios: Guatemala är ett flernationellt, flerspråkigt och flerkulturellt land. Men detta har inte erkänts förrän vid fredsavtalen 1996. Dess stora förtjänst, och framför allt avtalet om Ursprungsfolkens identitet och rättigheter, är att föra upp detta på den politiska dagordningen tillsammans med behovet av ursprungsfolkens och kvinnornas deltagande i det politiska livet. Men 13 år efter fredsavtalen är det fortfarande mycket svårt att uppnå några framsteg för det koloniala arvet sitter djupt och den etnokratiska statens maktstrukturer är som fastgjutna. Men kvinnor och ursprungsfolk har organiserat sig i ständigt motstånd och kamp.

Det var de revolutionära organisationerna som inledde befrielsekampen på 70-talet som först erkände den etniska kulturella mångfalden som grund för att kräva rättigheter och för att bygga en sann deltagande demokrati.

Även om frågan om kulturell mångfald fördes upp efter andra världskriget för att undanröja grunden för det etniska förtrycket fick det mycket litet gensvar i Latinamerika. I Guatemala drabbades mayafolket särskilt svårt när CIA och militären 1954 störtade den folkvalde presidenten Arbenz och inledde decennier av etniskt och politiskt förtryck.

Efter 1954 påbörjades en assimilationspolitik som menade att det bästa för utvecklingen var att folk slutade vara ursprungsfolk, man pratade om den kosmiska rasen, att alla människor i hela världen är samma ras. Från att ha uteslutits skulle ursprungsfolken assimileras. Men att säga till oss att sluta vara ursprungsfolk är inte heller någon bra idé. Med fredsavtalen 1996 anvisades en annan lösning på konflikten, nämligen att Guatemala ska vara ett land med flera etniska grupper och språk. Det känner jag mig stolt över, för jag tillhör det parti som drev fram det. Mitt parti erkänner total jämlikhet för alla etniska grupper och 22 olika språk. Men vi har en kolonial historia som är 500 år gammal som inte går att suddas ut på tolv år. Det finns mycket kvar att göra för att nå jämlikhet mellan etniska grupper och mellan könen. Men att ha avtal som erkänner samhällets olika etniska grupper och språk visar att gemensam kamp kan nå framgång.

Irene Molina: Vi har fått en bra bild och summering av en lång historia av etniskt förtryck från olika länder. Den andra frågan är om ni kan beskriva ursprungsfolkens kamp mot den förtryckande nationalstaten?

Selma Söker: Den kurdiska kampen mot det etniska våldet var fram till 1975 väldigt rebellisk men blev efter militärkuppen 1980 en alltmer politisk och ideologisk socialistisk kamp. De lagliga politiska partierna i Turkiet har infiltrerats av statsmakten, vilket lett till att partierna delar statens syn på kurderna. Men trots hårt motstånd har det kurdiska folket nått framgångar i sin kamp i Turkiet. De har skapat sin egen institutionella dynamik och ett lagligt politiskt parti, DTP, Demokratiska Samhällspartiet. DTP har för tredje mandatperioden i rad majoritet i de kurdiska kommunerna och försöker bland annat hålla språket och kulturen levande genom civil olydnad.

Regeringens motstånd mot kurdernas demokratiska kamp har ökat det sexuella våldet mot kvinnor och alltmer förtrampat kvinnors frihet. Ett folk kan inte bli fritt förrän kvinnorna är fria. Kvinnoorganisationerna har tagit som sin uppgift att organisera ett kvinnoparti, kvinnorråd, kvinnorörelser, till och med en armé. Arbetet bedrivs även på kommunal nivå. Tack vare omfattande påtryckningar från kvinnor i DTP har partiet infört ett kvoteringsssystem som innebär att 40 % av alla förtroendeuppdrag i partiet ska besättas av kvinnor.

Irene Molina: Kan du berätta något om sociala rörelser i Indien?

Sudhakar David: 80 procent av Indiens naturtillgångar ägs av 6 procent av befolkningen. Ursprungsbefolkningen har tvingats iväg från sina boplatser på grund av att man ska bygga till exempel dammar eller stora parker. Under det brittiska styret var diskrimineringen länkad till naturresurser, framförallt skog och gruvor. Britterna kallade ursprungsfolken "brottsliga stammar" när de försökte skydda sina skogar och gruvor från den brittiska exploateringen. Britterna tog den indiska armén till hjälp när de krigade mot ursprungsfolken.

Efter att Indien demokratiserats och fått en grundlag har exploateringen av naturtillgångar fortsatt. Vi har lagar och regler som ska övervaka statens agerande men detta fungerar inte, förtrycket fortsätter. Mahatma Gandhi började sin fredliga kamp i motstånd mot det brittiska förtrycket. Rörelsen har anammat fredligt motstånd, först mot det brittiska förtrycket och sedan mot den indiska regeringen som låtit utländska företags intressen gå före ursprungsfolkens intressen.

Små etniska grupper har svårt att få kunskap om sina rättigheter och polisen slår ner demonstranter och skjuter in i folkmassor utan något rättsligt efterspel. De senaste årens kamp har kanske varit den brutalaste tiden i vår historia. Motkraften är de sociala rörelserna som kämpar mot det etniska och ekonomiska förtrycket. De etniska grupperna för en

Panoramabild på stor banderoll i Rinkeby Torg, "Inspiration Latinamerika" och "En annan värld är möjlig".

fredlig kamp för att få kontroll över egna landområden. Men det är komplicerat eftersom en del av de sociala rörelsernas intressen kolliderar med ursprungsfolkens. I sådana fall händer det tyvärr också att de marxistiska organisationerna använder våld mot ursprungsfolk, som de egentligen borde skydda.

Walda Barrios: Den kvinnliga kroppen har använts som ett redskap för förtrycket mot ursprungsfolken. I Guatemala har fiskeindustrin en strategi där de använder mycket våld mot ursprungsfolken. Och staten förde en folkmordspolitik mot de etniska grupperna. De har å sin sida deltagit i gerillarörelsernas kamp mot regeringen. Den väpnade kampen har tagit många liv men har ändå lett fram till viktiga överenskommelser, framför allt den om människors identitet. Och flera etniska kvinnogrupper har bildats, bland annat för att kvinnor ska få ta del i politiken. En organisation heter Regnbågen och samlar kvinnor från olika etniska grupper.

Den väpnade kampen ledde också till att man lyckats bevara några språk och dialekter som höll på att försvinna. Men tyvärr har våldet mot kvinnorna fortsatt. I november 2009 kommer FN:s sändebud till Guatemala för att starta kampanjen "Latinamerikanska kvinnor enade mot könsbrott". De har valt att lansera kampanjen i Guatemala eftersom Guatemala är ett av de länder som har högst andel brott mot kvinnor. Men även om inte fredsavtalet har medfört allt det vi förväntat oss, har vi ändå nått några framgångar. Bland annat kan vi se att kvinnor idag överger sina traditionella roller för att ta plats i politiken. De 36 åren av väpnad kamp hjälpte oss även att bli medvetna om det etniska förtrycket.

Irene Molina: Vi ser idag att nationalstaten får mindre betydelse i en globaliserad värld, men det syns som om de nationella skillnaderna är stora. Hur ser ni på möjligheten att genom internationellt samarbete förbättra situationen i era länder?

Selma Söker: Nationalism är ett patetiskt resultat av, och en ideologisk sjukdom länkad till det kapitalistiska systemet. Ett av de mest grundläggande problemen i vårt århundrade är det etniska. Vi säger nej till nationalstatsmodellen och tycker att gränserna mellan samhällen är meningslösa. Det största hindret för ett solidariskt samhälle är de nationalistiska ideologierna.

Vi fokuserar vår kamp på solidariska gränsöverskridande organisationer. Det pågår ett internationellt samarbete mot förtryck och massakrer. Men kapitalismen har brutit upp goda relationer över hela världen och vi kan inte undgå den exploatering det medför.

Kampen mot samhällets sexism är högsta prioritet för kurdiska kvinnorörelsen. Det handlar om att kämpa mot den förtryckande staten, auktoriteterna och de män som har makt i samhället. Vi tror att internationella institutioner och kampmetoder framtagna av kvinnor är det enda sättet att samarbeta mellan olika samhällen.

Demokratisk federation måste vara grundstenen i en demokrati, demokratiskt självbestämmande måste vara den styrande modellen. Som kurder föreslår vi inte en egen

partnerskap. Men om den förtryckande staten inte är beredd att frivilligt gå med på ett partnerskap måste vi diskutera andra lösningar som en sista utväg. Om våld och etniskt förtryck ska lösas radikalt, måste en regeringsmodell utformas som garanterar jämlikhet och frihet mellan nationer.

Sudhakar David: Hela situationen är mycket komplicerad och inte svart eller vit. Vi har 26 delstater i Indien, ett nationellt språk som är hindi men ytterligare 16 godkända språk. Efter självständigheten 1947 blev Indien ett land. Den nationella makten har stärkts men de ekonomiska företagsintressena går först och går över gränser. Företagen förespråkar nationalstater för att de ska kunna komma till olika länder och utnyttja statsmakten. Indiska kapitalister verkar idag i andra länder och förtrycker etniska grupper. Nationalstater får makt genom förtryck och en stark armé. Men nationalstat, militär självständighet och ideologi kan inte skydda en nation, vi måste också se vilka stora företag som kontrollerar resurserna. De stora förlorarna är de etniska minoriteterna som har väldigt lite makt, även om det står på papper i att vi har stor makt, så stämmer det inte i praktiken.

Walda Barrios: När Guatemalas grundlag antogs efter kolonialtiden vidmakthöll eliten idén att kvinnor i etniska folkgrupper var underlägsna. Nu är internationell solidaritet mycket viktig, som till exempel småbönderna i Mexico som började visa solidaritet med guatemalteckiska flyktingar, efter det började även staten visa stöd för flyktingarna. Fredsavtalet slöts med hjälp av det internationella samhället.

För mig som kvinnlig aktivist är det viktigt att kvinnor organiserar sig i socialistiska rörelser. Som kvinnor och som etniska minoriteter måste vi hitta egna vägar att organisera oss. Jag är glad att vara här i denna röda, socialistiska och ideologiska atmosfär. ■